

Nr 165.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående befrielse för tillförordnade byråsekreteraren hos överståthållarämbetet Nils Gustav Alm från skyldighet att till postverket gälda visst belopp; given Stockholms slott den 23 februari 1945.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredraganden hemställt.

GUSTAF.

K. G. Ewerlöf.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:ts Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 23 februari 1945.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, BERGQUIST, DOMÖ, EWERLÖF, RUBBESTAD, OHLIN, ERLANDER, DANIELSON, ANDRÉN.

Statsrådet Ewerlöf anför:

Tillförordnade byråsekreteraren hos överståthållarämbetet Nils Gustav Alm, som från och med den 1 januari 1943 varit av överståthållarämbetet förordnad som stämpelförsäljare beträffande dubbla belägningsstämplar för å ämbetets första kansliavdelning handlagda gåvoskatteärenden, överlämnade med skrivelse den 24 januari 1944 till generalpoststyrelsen redovisning över stämpelmedel för år 1943. Av redovisningen framgick, att stämpelar till ett värde av 2 000 kronor förkommit. Med anledning härav anförde Alm i sin berörda skrivelse följande.

Den 10 augusti 1943 hade stämpelar för 51 297 kronor av skilda valörer rekvirerats, däribland 23 stycken ettusenkronorsstämplar. Försändelsen hade utkvitterats av Alm och överlämnats till tjänstgörande kassakontrollanten för kontroll och förvaring i kassaexpeditionens kassaskåp. Enligt kassa-

kontrollantens uppgift hade stämplarnas antal och valörer stämt med rekvisitionen. Fredagen den 13 augusti 1943 hade kassakontrollanten utlämnat stämplarna till tjänstgörande kassören för stämpelbeläggning. Arbetet härmed hade icke hunnit avslutas samma dag, varför återstående stämplarna återlämnats till kassakontrollanten, som följande dag åter överlämnat dem till kassören för arbetets fortsättande. Under fredagen hade 21 stycken ettusen-kronorsstämplar förbrukats. Strax efter stämpelbeläggnings början under lördagen hade kassören saknat de återstående två ettusen-kronorsstämplarna. Enligt hennes egen uppgift hade hon icke kontrollerat, att stämplarna funnits vid arbetets avslutande på fredagen. Kontroll härutinnan hade ej heller verkställts av kassakontrollanten. Det kunde således icke avgöras, huruvida stämplarna försvunnit under fredagen eller lördagen. Omedelbart efter förlustens upptäckt hade angivna befattningshavare påbörjat sökande efter stämplarna, vilket sökande fortsattes efter det Alm underrättats om det inträffade. Sökandet hade emellertid icke lett till något resultat. Alm hade då anmält förhållandet till avdelningschefen, kanslidirektör K. Ekemar. Då det syntes klarlagt, att stämplarna på ett eller annat sätt kommit undan och man kunde våga hoppas, att de så småningom skulle komma tillrätta, hade icke några vidare åtgärder vidtagits. De felande stämplarna hade medtagits i nästa rekvisition och på grund av att nya stämpelmedel undan för undan influtit, hade bristen icke blivit så att säga »aktuell». Då emellertid nu så lång tid förflutit utan att stämplarna kommit till rätta, funne Alm det nödvändigt att söka få saken ordnad. För undvikande av eventuellt missförstånd, ville Alm meddela, att han genom den gjorda relationen av händelseförloppet givetvis icke avsett att fritaga sig från ansvar. Han hade endast velat klarlägga, att det vore uteslutet, att han i egenskap av stämpelförsäljare »manipulerat» med stämplarna. Han ville i detta sammanhang jämväl framhålla, att det för honom framstode såsom alldeles uteslutet, att vederbörande kassakontrollant eller kassör tagit någon olovlig befattning med stämplarna. Stämplarna, som kunde beräknas icke hava varit åtskilda, utan bildat ett sammanhängande helt, hade således med all sannolikhet genom en eller annan olycklig omständighet kommit undan.

Under åberopande av det anförda hemställde Alm, att generalpoststyrelsen måtte vidtaga de åtgärder, vartill styrelsen funne förhållandena föranleda, eller meddela Alm vad han vidare hade att åtgöra i ärendet.

I anledning härav inhämtade generalpoststyrelsen yttrande från *överståthållarämbetet*, som därvid anförde.

Alms framställning av förlusten av stämplarna vitsordas vara riktig. Såväl han som i hans skrivelse åsyftade, i mitten av augusti 1943 tjänstgörande kassakontrollant och kassör hava gjort sig kända som synnerligen hederliga och tillförlitliga personer. Förlusten inträffade under sommaren. Ordinarie kassakontrollanten och kassören åtnjöto semesterledighet. Med dessa befattningar förenade arbetsåligganden äro krävande. För de med samma arbete mindre vana vikarierna var det förvisso alldeles särskilt besvärligt att medhinna arbetsuppgifterna. För att till det yttersta utnyttja tiden för arbetet använde kassören under fredagen den 13 augusti 1943 stunder under själva expeditionstiden, d. v. s. arbetstiden före klockan 3 på dagen, för stämpelbeläggning i den mån det fortlöpande expeditionsarbetet gav någon kort ledighet. I brådskan kan hava inträffat, att stämplarna kommo att lämnas ut med någon av de många expeditioner, som hos kassören avhämtades under dagen av någon bland den besökande talrika allmänheten, till trots därav att de till vikarier för kassören och kassakontrollanten förordnade be-

fattningshavarna hava gjort sig kända för noggrannhet i arbetet. Å en person med uppgift att handskas med värdehandlingar ställas av överståthållarämbetet alldeles särskilda krav på vaksamhet. Fel i arbetet kan emellertid ej helt undvikas. Fullkomlig precision når ingen. Som ett led i strävandet att förebygga möjligheten till förlust av stämplars under arbetets gång har emellertid inskräppts angelägenheten av att stämpelbeläggning av gåvodeklarationer sker först efter expeditionstidens utgång och bedrivs i en följd.

Inga som helst omständigheter finnas, som tyda på att försvinnandet är att tillskriva något brottsligt förfarande. Därtill kommer, att risk för kronan att i följd av försvinnandet åsamkas skada får anses praktiskt taget utesluten. Ämbetet finner sig därför kunna bestämt tillstyrka, att Alm fritages från skyldighet att svara för vidare redovisning för ifrågavarande stämplars.

I en den 21 mars 1944 till Alm avlåten skrivelse anförde *generalpoststyrelsen*.

Enligt bestämmelserna i 30 och 44 §§ förordningen den 19 november 1914 angående stämpelavgiften ägde generalpoststyrelsen medgiva utbyte och avskrivning av stämplars. Styrelsen hade emellertid icke ansett dessa bestämmelser tillämpliga, när fråga vore om avskrivning av förkomna stämplars. Alms ifrågavarande anmälan föranledde därför icke någon styrelsens åtgärd. Till följd härav syntes Alm för eventuell avskrivning av de förkomna stämplarna hava att till Konungen ingiva framställning därom.

I en till Kungl. Maj:t ställd, den 9 december 1944 dagtecknad skrift har Alm, under hänvisning till vad i ärendet förekommit, anført, att det, såsom överståthållarämbetet i sitt yttrande till generalpoststyrelsen uttalat, finge anses uteslutet, att stämplarnas försvinnande föranletts av brottsligt förfarande. För egen del hade han icke haft möjlighet att »manipulera» med stämplarna, sedan de överlämnats till tjänstgörande kassakontrollanten för stämpelbeläggning av vederbörande gåvodeklarationer, och han ansåge det uteslutet, att kassakontrollanten eller tjänstgörande kassören tagit olovlig befattning med stämplarna. Dessas försvinnande måste tillskrivas någon olycklig omständighet, och han hade hoppats, att de skulle komma till rätta. Så hade emellertid dithills icke skett.

Med anledning härav och då det inträffade icke föranletts av någon försummelse från Alms sida, har han hemställt, att Kungl. Maj:t måtte fritaga honom från skyldigheten att svara för vidare redovisning av de förkomna stämplarna. I sammanhang härmed har Alm erinrat, att han enligt kungörelsen den 22 juni 1939 om undantag från rätten till provision för vissa stämpelförsäljare icke åtnjöt provision för den förhållandevis omfattande stämpelförsäljningen.

Generalpoststyrelsen har anført:

Ifrågavarande två dubbla beläggningsstämplars å vardera 1 000 kronor saknades å överståthållarämbetets första kansliavdelning den 14 augusti 1943 vid avslutandet av arbetet med stämpelbeläggning av vissa gåvodeklarationer. Då ett antal stämplars av denna valör även använts föregående dag, utan att det vid arbetets slut särskilt kontrollerats, att riktigt antal stämplars kvarlegat, är det möjligt, att stämplarna ifråga förekommit redan den 13 augusti 1943. Oaktat noggrann undersökning verkställdes, kunde stämplarna icke tillrättaskaf-

fas. Därest stämplarna möjligen undanstuckits i till allmänheten utlämnade handlingar, vill styrelsen framhålla, att sådana stämplor jämlikt 23 och 26 §§ i förordningen den 19 november 1914 angående stämpelavgiften endast få begagnas i vissa ärenden och att allenast befattningshavare vid domstol ävensom sådan tjänsteman hos överståthållarämbetet eller länsstyrelsen, vilken är ansvarig för stämpelbeläggning av deklaration, som omförmäles i förordningen om arvsskatt och skatt för gåva, äga behörighet att rekvirera dylika stämplor från styrelsen. Ett obehörigt användande av genom misstag utlämnade dubbla beläggningsstämplor förutsätter sålunda rättsstridig medverkan av någon sådan befattningshavare eller tjänsteman.

I likhet med vad överståthållarämbetet framhållit, anser styrelsen omständigheterna i ärendet vara sådana, att det torde få anses uteslutet, att statsverket, därest ansökningen bifalles, tillskyndas förlust.

Med hänsyn till vad sålunda anförts, anser styrelsen sig icke böra avstyrka bifall till förevarande framställan om befrielse från skyldigheten att redovisa dubbla beläggningsstämplor till ett värde av 2 000 kronor.

Statskontoret har anfört:

Statskontoret får erinra, att i ett flertal fall tjänstemän i riksbanken och hos postverket erhållit viss befrielse från ersättningsskyldighet för uppkomna kassabrister (jfr prop. 43/1938, bankoutskottets utlåtande 15/1937 och 50/1942). Med hänsyn härtill vill statskontoret icke motsätta sig, att Kungl. Maj:t utverkar riksdagens medgivande för ett tillmötesgående av framställningen. Även om risken för förlust av statsmedel vid bifall till förevarande ansökning är mindre än vid brister i penningkassor, anser sig statskontoret dock i betraktande av tidigare praxis böra ifrågasätta, om icke som förutsättning för eftergift av redovisningsansvaret bör uppställas, att sökanden före viss av Kungl. Maj:t bestämd tid till generalpoststyrelsen inbetalar visst belopp, förslagsvis 200 kronor. Därest stämplarna ifråga skulle komma till rätta, bör sökanden efter anmälan härom kunna återbekomma nämnda belopp.

*Före-
draganden.*

Alms redovisning till generalpoststyrelsen över stämpelmedel för år 1943 utvisade, såsom framgår av vad jag förut anförde, en brist på 2 000 kronor. Denna brist, som uppkommit när två dubbla beläggningsstämplor å vardera 1 000 kronor förkommit, är Alm skyldig ersätta. I likhet med överståthållarämbetet, generalpoststyrelsen och statskontoret anser jag emellertid, att i förevarande fall skäl föreligga för att Alm befrias från denna betalningsskyldighet. Vad i ärendet förekommit giver stöd för uppfattningen att statsverket härigenom icke kommer att tillskyndas någon förlust. För beslut angående befrielse från ifrågavarande betalningsskyldighet erfordras riksdagens medgivande. Jag förordar, att sådant medgivande inhämtas.

Statskontoret har ifrågasatt att som villkor för befrielsen skulle uppställas, att Alm till generalpoststyrelsen inbetalar ett mindre belopp. Tillräckliga skäl synas mig icke föreligga att föreskriva detta villkor.

Skulle ifrågavarande stämplor åter komma till rätta, bör det åligga Alm att omedelbart överlämna desamma till generalpoststyrelsen. Det torde ankomma på Kungl. Maj:t att meddela föreskrift härom.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

dels att tillförordnade byråsekreteraren hos överståthållar-
ämbetet Nils Gustav Alm må befrias från skyldighet att till
postverket inbetala i det föregående omförmäلت belopp av
2 000 kronor,

dels ock att ifrågavarande fordran må avskrivras ur post-
verkets räkenskaper.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter
biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att
proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll
utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Ivar Löfqvist.

